

■ CONVIVENZA

Ils viadis da las occasiuns manchentadas

DA PIEDER CAMINADA*

Sajas sincer! Co è quai cura che Vus giais cun il tren? Vus enconuscha franc ils trens internaziuns. Quels cun ils cumpartiments da sis separads. Gea, exact quels. Ils passadis èn stretgs, in mudregim cun la valisch pesanta. L'emprim cumpartiment è occupà da trais persunas, en il segund sesa in singul passagier ed en il terz sa chattan quatter viagiatur. Vus giais vinant. Ed en tge cumpartiment As tschentais Vus? Sajas sincer ...

Jau As poss calmar. Vus n'essas berg il sulet che sa tschenta pli gugent en in cumpartiment vid. Jau enconusch er ina persuna che fa savens quai. Questa persuna sun jau.

Schebain che jau stuess esser pli perdert. Varsa- quants onns èn passads dapi lura, ma tuttina na vegn jau mai pli ad emblidar questa istorgia. A Venezia sun jau i lezza giada en il tren da la damaun, in tren bunamain vid – cun in cudesch captivant en la bagascha. Quest roman vuleva jau leger a fin avant che arrivar a Turitg, la staziun finala da mes viadi. In'intenziun nunrealisabla, sco quai ch'i dueva sa mussar. Pertge strusch che jau era sfundrà en l'atmosfera agreable da mes cumpartiment da sis «privat», hai jau survegnì cumpagnia d'in signur che ha cumenzà a ma far dumondas e dumondas. Mias respuestas eran curtas. E probablomain pauc curta-schaivlas. Ma mes visavi na cediva berg, interrumpeva cun tinguadama mia lectura – fin che jau hai mess il cudesch d'ina vart.

Quai ch'è suandà è stà il discurs il pli interes-

sant che jau hai manà fin oz cun in uman ester en il tren. Nus avain discutà dals temas ils pli differents. Insacura suenter Milaun m'ha raquintà quest um ungarais ch'el sa fatschentia cun l'onomastica, pia cun la perscrutaziun dals numis. E cura ch'el ha anc pretendì plain ardiment ch'el possia deducir dal prenum las qualitads da caracter d'in uman, era la sfida cumpleta per ina persuna sco jau che posseda ina sauna purziun sceptica. Jau hai respundì che quai na saja nagut auter che tuppädads avanzadas ed hai vuli al metter en las strengas tenor tut las reglas. In prenum suenter l'auter da parents ed enconuschents hai jau enumerà ed hai vuli udir insatge davart il caracter da questi umans. Jau na sun betg mo stà perplex quantas giadas ch'el ha gi raschun, jau hai perfin piglià tema. I pareva sco sche el enconuschess mes parents ed enconuschents.

En mia nunpuanza adi- na pli gronda hai jau finalmain vieu il moni e du- mandà il tutsvaivel: «Sche Vus savais deducir las qualitads da caracter da tut la glieud mo a basa dal prenum, stuais Vus era savair far il cuntrari – ussa che Vus avais emprendì d'enconu- scher mai. Concret pia: Co hai jau num?» – La resosta m'ha tutgà sco ina schlaffada: «Bernhard u Peter.» Ussa

seseva il Pieder là cun bucca averta e na rabbitschava ora gnanc in pled. Jau hai ac- ceptà la sconfitta. E cun sor- tir dal tren a Turitg hai jau cuntinuà la discus siun cun mes partenari da viadi che jau hai l'emprim gi uschè navidas, fin ch'il tren è pu- spè partì – el sin fanestra, jau sin il perrun.

E tge hai jau emprendì? – Cura che jau vom sulet cun il tren, tschertg jau sche pussaivel anc adina savens in cumpartiment vid per che jau possia leger senza disturbri. Era sche jau stuess savair ch'i pudess daventar in viadi da las occasiuns manchentadas.

*Pieder Caminada è vice-schre- dacteur da la «Südostschweiz». El è creschi si a Glion en in ambient per gronda part tudestg e viva oz en la vischnanca rumantscha da Castrisch.

Vocabulari

manchentà/-ada	= verpasst
cumpartiment	= Abteil
mudregim	= Schinderei
viagiatur	= Reisender
perdert	= klug
captivant	= spannend
bagascha	= Gepäck
curtaschaivel	= höflich
ceder	= einlenken
perscrutaziun	= Forschung
plain ardiment	= kühn
deducir	= ableiten
sfida	= Herausforderung
tuppädad	= Blödsinn
nunpuanza	= Ohnmacht
volver il moni	= den Spiess umdrehen
tutsaviaivel	= Allwissender
schlaffada	= Schlag, Ohrfeige
sconfitta	= Niederlage
navidas	= unerwünscht

Die Kolumne «Convivenza» erscheint in der Regel am Montag in der «Südostschweiz» und in der romanischen Tageszeitung «La Quotidiana». Unterstützt wird das Projekt von der romanischen Sprachorganisation Lia Rumantscha. Für Leserinnen und Leser, die nicht Romanisch verstehen, gibt es im Internet eine deutsche Übersetzung, und zwar unter www.suedostschweiz.ch/community/blogs/convivenza.

Lia Rumantscha